

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No.- 0261 2388888

E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સંલગ્ન સંસ્કૃત વિષયની તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જણાવવાનું કે, NEP-2020 અનુસાર શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર સંસ્કૃત વિષયનો એફ.વાય.બી.એ. સેમેસ્ટર-૨ નો Major, Minor, MDC, SEC અને AEC નો અભ્યાસક્રમ અને પ્રશ્નપત્રના પ્રારૂપ સંદર્ભે સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસ સમિતિની તા.૨૩/૧૦/૨૦૨૩ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૨ અન્વયે કરેલ ભલામણ વિનયન વિદ્યાશાખાના અધ્યક્ષશ્રીએ વિદ્યાશાખાની મંજૂરીની અપેક્ષાએ વિદ્યાશાખાવતી કાર્યકારી ડીનશ્રીએ મંજૂર કરી એકેડેમિક કાઉન્સિલને કરેલ ભલામણ એકેડેમિક કાઉન્સિલ તા.૦૪/૧૧/૨૦૨૩ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક:૧૯ થી સ્વીકારી મંજૂર કરેલ છે, જેનો અમલ કરવા આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસ સમિતિની તા.૨૩/૧૦/૨૦૨૩ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક:૨

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર સંસ્કૃત વિષયનો એફ.વાય.બી.એ. સેમેસ્ટર-૨ નો Major, Minor, MDC, SEC અને AECનો અભ્યાસક્રમ અને પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ સર્વાનુમતે મંજૂર કરી વિનયન વિદ્યાશાખાને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.૦૪/૧૧/૨૦૨૩ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૧૯

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, NEP-2020 અનુસાર શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર સંસ્કૃત વિષયનો એફ.વાય.બી.એ. સેમેસ્ટર-૨ નો Major, Minor, MDC, SEC અને AEC નો અભ્યાસક્રમ અને પ્રશ્નપત્રના પ્રારૂપ સંદર્ભે સંસ્કૃત વિષયની અભ્યાસ સમિતિની તા.૨૩/૧૦/૨૦૨૩ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૨ અન્વયે કરેલ ભલામણ વિનયન વિદ્યાશાખાના અધ્યક્ષશ્રીએ વિદ્યાશાખાની મંજૂરીની અપેક્ષાએ વિદ્યાશાખાવતી કાર્યકારી ડીનશ્રીએ મંજૂર કરી એકેડેમિક કાઉન્સિલને કરેલ ભલામણ સ્વીકારી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(બિડાણ: ઉપર મુજબ)

ક્રમાંક : એસ./સંસ્કૃત/પરિપત્ર/૨૮૫૭૫/૨૦૨૩

તા.૦૬-૧૧-૨૦૨૩

Wife
કુલસચિવ

પ્રતિ,

૧) વિનયન વિદ્યાશાખા હેઠળની સંલગ્ન સંસ્કૃત વિષયની તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ.

..... આપશ્રીની કોલેજના સંબંધિત શિક્ષકોને જાણ કરી અમલ કરવા સારૂ.

૨) અધ્યક્ષશ્રી, વિનયન વિદ્યાશાખા.

૩) પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દ. ગુ. યુનિવર્સિટી, સુરત,

....તરફ જાણ તેમજ અમલ સારૂ.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી ૨૦૨૫-૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર બી.એ. સેમ. ૨ નો
સંસ્કૃત વિષયનો NEP - 2020 મુજબ નો અભ્યાસક્રમ

Discipline specific course Major (Core)

Credit – 04

Paper – III પ્રશિષ્ટકાવ્યમ્ - મહાકાવ્યમ્

કુલ ગુણ - ૫૦

કૃતિ મહાકવિ કાલિદાસવિરચિતમ્ રઘુવંશમ્ સર્ગ: - ૧

ઉદ્દેશ: સંસ્કૃત સાહિત્યના મહાકવિ કાલિદાસની કૃતિ દ્વારા સંસ્કૃત મહાકાવ્યનો પરિચય આપવો તથા તેનું સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક મહત્વ પ્રસ્તુત કરવું. મહાકવિની સરળ શૈલી દ્વારા સંસ્કૃત ભાષાનો અભ્યાસ, તત્કાલીન સમાજનું દર્શન કરાવવું .

અભ્યાસક્રમનાં મુદ્દાઓ: સંસ્કૃત મહાકાવ્યનાં લક્ષણો તથા રઘુવંશમ્ નું મૂલ્યાંકન, તેનું સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક મહત્વ, સંસ્કૃતના પાંચ મહાકાવ્યોનો પરિચય.

Unit - I રઘુવંશમ્ સર્ગ: - ૧ (શ્લોક ૧ થી ૨૦)

Unit - II રઘુવંશમ્ સર્ગ: - ૧ (શ્લોક ૨૧ થી ૪૦)

Unit - III રઘુવંશમ્ સર્ગ: - ૧ (શ્લોક ૪૧ થી ૬૬)

Unit - IV સંસ્કૃત મહાકાવ્યનાં લક્ષણો તથા રઘુવંશમ્નું મૂલ્યાંકન, તેનું સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક મહત્વ,

રઘુવંશમ્ માં પ્રાપ્ત થતાં નેતાના લક્ષણો

સંદર્ભગ્રંથો : 1. રઘુવંશ - મહાકાવ્ય મલ્લિનાથ કૃત ટીકા સહિત, મોતીલાલ બનારસીદાસ, વારાણસી

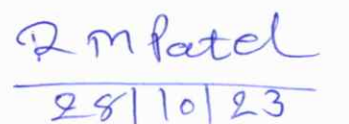
2. પંચમહાકાવ્ય - ધીરુભાઈ પરીખ, કાવ્યલોક, અમદાવાદ

3. રઘુવંશ મહાકાવ્ય એક અધ્યયન - પ્રો. શાંતિકુમાર પંડ્યા, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન - અમદાવાદ

4. સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રો. ગૌતમ પટેલ, સંસ્કૃત સેવા સમિતિ - અમદાવાદ

5. સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચયાત્મક ઇતિહાસ - અમૃત ઉપાધ્યાય, સંસ્કૃત સેવા સમિતિ, અમદાવાદ

28/10/23

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી ૨૦૨૫-૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર બી.એ. સેમ. ૨ નો

સંસ્કૃત વિષયનો NEP - 2020 મુજબ નો અભ્યાસક્રમ

Discipline specific course Major (Core)

Credit – 04

Paper – IV ભારતીય તત્ત્વચિન્તનમ્

કુલ ગુણ – ૫૦

કૃતિ - શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય:- ૧ ત: ૪

ઉદ્દેશ: શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા માં વ્યક્ત થયેલી વિચારધારા શાશ્વત છે તે આજના સમાજમાં ખૂબ જ ઉપાદેય છે.

માનવીને નિરાશામાંથી બહાર કાઢીને આશાઓની વચ્ચે મૂકી આપનારા શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા ના તાત્વિક ઉપદેશનો અહીં પરિચય કરાવવાનો ઉદ્દેશ છે. નૈતિક ફરજવિષયક જાગૃતિ,અનેકવિધ સમસ્યાઓનું નિવારણ ,સ્વવિકાસ, સ્વનિષ્ઠા ,નિષ્કામ કર્મ પ્રત્યે ભાવ જાગે.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ : શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા માં વ્યક્ત થયેલી વિચારધારાઓ અને અધ્યાય ૧ થી ૪ સુધીના વિષયો.

Unit - I શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાનો પરિચય - મૂળ સ્ત્રોત, પુષ્પિકા, પ્રસ્થાનત્રયીમાં શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા નું સ્થાન, ધર્મક્ષેત્ર- કુરુક્ષેત્ર, અર્જુનનો વિષાદ, દુર્યોધનનો અસંતોષ, આતતાયીના લક્ષણો, ગીતામાં મનોવિજ્ઞાન ,કુલક્ષયકૃત દોષ , સાંખ્યબુદ્ધિ-યોગબુદ્ધિ, આત્માની અમરતા દેહની નશ્વરતા, સ્થિતપ્રજ્ઞનાં લક્ષણો, અભિક્રમનાશ-નિર્યોગક્ષેમત્વ , બ્રાહ્મી સ્થિતિ

Unit – II શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા માં જીવન જીવવાની કળા,યજ્ઞચક્ર, યજ્ઞની વિભાવના, લોકસંગ્રહ, સ્વધર્મ, નિષ્કામ કર્મ,કર્મયોગ, અવતારવાદ ચાતુર્વર્ણ વ્યવસ્થા, જ્ઞાનકર્મસન્યાસ સાંખ્યયોગ: સાંખ્યબુદ્ધિ-યોગબુદ્ધિ, આત્માની અમરતા દેહની નશ્વરતા, સ્થિતપ્રજ્ઞનાં લક્ષણો, અભિક્રમનાશ-નિર્યોગક્ષેમ ,કર્મ- વિક્રમ - અકર્મ-વિકર્મ:

Unit - III શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય:૧, એવં ૨ નિયત શ્લોકા:

અધ્યાય:-૧ : ૧,૨,૧૦,૨૪,૩૨,૩૬,૪૦,૪૨,૪૫

અધ્યાય:-૨ : ૩,૭,૧૧,૧૨,૧૪,૧૬,૨૦,૨૨,૨૩,૨૫,૨૭,૩૭,૪૧,૪૫,૪૭,૫૮,૬૩,૬૯,૭૦,૭૨

Unit - IV શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય: ૩ એવં ૪ - નિયત શ્લોકા:

અધ્યાય:-૩ : ૨,૫,૮,૧૩,૧૪,૨૦,૨૧,૨૮,૩૫,૩૭

અધ્યાય:-૪ : ૭,૮,૧૦,૧૩,૧૬,૨૪,૨૮,૩૧,૩૪,૩૮,૩૯

duu

R M Patel
28/10/23

સંદર્ભગ્રંથો :

1. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા- સંપાદક - પ્રો. સુહાસ ઝાલા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ
2. ગીતા રહસ્ય - શ્રી બાલ ગંગાધર તિલક
3. ગીતા પ્રવચનો - શ્રી વિનોબા ભાવે - નવજીવન પ્રકાશન - અમદાવાદ
4. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા- સંપાદક - પ્રો. ગૌતમ પટેલ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર - અમદાવાદ

R M Patel
28/10/23

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી ૨૦૨૫-૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર બી.એ. સેમ. ૨ નો
સંસ્કૃત વિષયનો NEP - 2020 મુજબ નો અભ્યાસક્રમ

Discipline specific course Minor(Elective)

Credit – 04

Paper – II ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન

કુલ ગુણ – ૫૦

કૃતિ - શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય:- ૧ ત: ૪

ઉદ્દેશ: શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા માં વ્યક્ત થયેલી વિચારધારા શાશ્વત છે તે આજના સમાજમાં ખૂબ જ ઉપાદેય છે. માનવીને નિરાશામાંથી બહાર કાઢીને આશાઓની વચ્ચે મૂકી આપનારા શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા ના તાત્વિક ઉપદેશનો અહીં પરિચય કરાવવાનો ઉદ્દેશ છે. નૈતિક ફરજવિષયક જાગૃતિ,અનેકવિધ સમસ્યાઓનું નિવારણ ,સ્વવિકાસ, સ્વનિષ્ઠા ,નિષ્કામ કર્મ પ્રત્યે ભાવ જાગે.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ : શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા માં વ્યક્ત થયેલી વિચારધારાઓ અને અધ્યાય ૧ થી ૪ સુધીના વિષયો.

Unit - I શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાનો પરિચય - મૂળ સ્ત્રોત, પુષ્પિકા, પ્રસ્થાનત્રયીમાં શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા નું સ્થાન, ધર્મક્ષેત્ર- કુરુક્ષેત્ર, અર્જુનનો વિષાદ, દુર્યોધનનો અસંતોષ, આતતાયીના લક્ષણો, ગીતામાં મનોવિજ્ઞાન ,કુલક્ષયકૃત દોષ , સાંખ્યબુદ્ધિ-યોગબુદ્ધિ, આત્માની અમરતા દેહની નશ્વરતા, સ્થિતપ્રજ્ઞનાં લક્ષણો, અભિક્રમનાશ-નિર્યોગક્ષેમત્વ , બ્રાહ્મી સ્થિતિ

Unit – II શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા માં જીવન જીવવાની કળા,યજ્ઞચક્ર, યજ્ઞની વિભાવના, લોકસંગ્રહ, સ્વધર્મ, નિષ્કામ કર્મ,કર્મયોગ, અવતારવાદ ચાતુર્વર્ણ વ્યવસ્થા, જ્ઞાનકર્મસન્યાસ સાંખ્યયોગ: સાંખ્યબુદ્ધિ-યોગબુદ્ધિ, આત્માની અમરતા દેહની નશ્વરતા, સ્થિતપ્રજ્ઞનાં લક્ષણો, અભિક્રમનાશ-નિર્યોગક્ષેમ ,કર્મ- વિક્રમ - અકર્મ-વિકર્મ:

Unit - III શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય:૧, એવં ૨ નિયત શ્લોકા:

અધ્યાય:-૧ : ૧,૨,૧૦,૨૪,૩૨,૩૬,૪૦,૪૨,૪૫

અધ્યાય:-૨ : ૩,૭,૧૧,૧૨,૧૪,૧૬,૨૦,૨૨,૨૩,૨૫,૨૭,૩૭,૪૧,૪૫,૪૭,૫૮,૬૩,૬૯,૭૦,૭૨

Unit - IV શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય: ૩ એવં ૪ - નિયત શ્લોકા:

અધ્યાય:-૩ : ૨,૫,૮,૧૩,૧૪,૨૦,૨૧,૨૮,૩૫,૩૭

અધ્યાય:-૪ : ૭,૮,૧૦,૧૩,૧૬,૨૪,૨૮,૩૧,૩૪,૩૮,૩૯

[Signature]

R m Patel
28/10/23

संदर्भग्रंथो :

1. श्रीमद् भगवद्गीता- संपादक - प्रो. सुहास जाला, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाड
2. गीता रहस्य - श्री बाल गंगाधर तिलक
3. गीता प्रवचनो - श्री विनोबा भावे - नवजुवन प्रकाशन - अमदावाड
4. श्रीमद् भगवद्गीता- संपादक - प्रो. गौतम पटेल, सरस्वती पुस्तक भंडार - अमदावाड

D. M. Patel
28/10/23

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી ૨૦૨૫-૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર બી.એ.સેમેસ્ટર -૨ નો

સંસ્કૃત વિષયનો NEP - 2020 મુજબ નો અભ્યાસક્રમ

Multidisciplinary - II બહુવિદ્યાશાખાસંલગ્નસંસ્કૃત Credit – 04

Paper – II સંસ્કૃત નીતિકાવ્ય (મુક્તક) કુલ ગુણ - ૫૦

કૃતિ - શ્રી ભર્તૃહરિ કૃત નીતિશતકમ્

ઉદ્દેશ: વિભિન્ન વિદ્યાપ્રવાહના વિદ્યાર્થીઓ માટે સંસ્કૃત ભાષામાં રચાયેલ સાહિત્ય અનેક પ્રકારે ઉપયોગી નીવડે એટલું સક્ષમ છે. સંસ્કૃત સુભાષિત -મુક્તક શૈલી માં રચાયેલ નીતિ કાવ્યોનો અધ્યયન કરવાથી સંસ્કૃત ભાષાનો પરિચય થાય છે. ભારતીય વિચારધારાની જાણકારી સાથે ઇતિહાસ, ભૂગોળ, માનવ વિજ્ઞાન, રાજનીતિ, અર્થનીતિ, મનોવિજ્ઞાન, જ્યોતિષ વગેરે અનેકવિધ શાસ્ત્રો ઉપરાંત માનવજીવનોપયોગી વ્યવહારિક જ્ઞાન અને નીતિપૂર્ણ વ્યવહાર માટે આવશ્યક નૈતિક મૂલ્યોનો કાવ્ય દ્વારા પરિચય કરાવવો.

અભ્યાસક્રમનાં મુદ્દાઓ: કવિ ભર્તૃહરિના જીવન વિષયક દંતકથાઓ, ભર્તૃહરિના શતકો, નીતિશતકનો સાહિત્ય પ્રકાર, શૈલી , નીતિશતકનાં વિષયો- મૂર્ખજનપરિહાસ, કલા પ્રશસ્તિ, વિદ્યા પ્રશસ્તિ /વિદ્વત્પદ્ધતિ લોકવ્યવહાર , સજ્જન એવં દુર્જનપ્રશસ્તિ , કલ્યાણમાર્ગ /શ્રેયસામપંથા, માનશૌર્યપદ્ધતિ , અર્થ /ધન પ્રશસ્તિ , સન્મિત્ર , દૈવ/ ભાગ્યં, કર્મ -પુરુષાર્થ, પ્રકીર્ણ વગેરે.

Unit - I કવિ ભર્તૃહરિના જીવન વિષયક દંતકથાઓ, ભર્તૃહરિના શતકો અને નીતિશતકનો સાહિત્ય પ્રકાર, શૈલી , નીતિશતકનાં વિષયો

Unit - II નીતિશતકમ્ શ્લોક ૧ -૨૧ (નીચે આપેલ નિયતાંશ શ્લોકોની યાદીના અનુક્રમ નંબર મુજબ)

Unit - III નીતિશતકમ્ શ્લોક ૨૨ -૪૧(નીચે આપેલ નિયતાંશ શ્લોકોની યાદીના અનુક્રમ નંબર મુજબ)

Unit - IV નીતિશતકમ્ શ્લોક ૪૨ -૬૩(નીચે આપેલ નિયતાંશ શ્લોકોની યાદીના અનુક્રમ નંબર મુજબ)

શ્લોક સૂચી -

1	દિક્કાલાદ્ય ..... શાન્તાય તેજસે ॥
2	યાં ચિંતયામિ સતતં ....ઇમાં ચ માં ચ ॥
3	અજઃસુખમારાધ્યઃ ..... ન રજ્જયતિ ॥
4	પ્રસહય મણિમુદ્ધરેત્ ..... ચિતમારાધયેત્ ॥
5	લભેત સિકતાસુ ..... ચિતમારાધયેત્ ॥
6	વ્યાલં બાલમૃણાલ ..... સુધાસ્યન્દિભિઃ ॥
7	યદા કિચ્ચજ્જૌઃહં ..... વ્યપગતઃ ॥
8	કૃમિકુલચિતં ..... પરિગ્રહફલ્ગુતામ્ ॥

28/10/23

9	स्वायत्तमेकान्तुगुणं ....मौनमपण्डितानाम्॥
10	शक्यो वारयितुं ..... नास्त्यौषधम् ॥
11	शिरः शार्वम् ..... विनिपातः शतमुखः॥
12	साहित्यसङ्गीत ..... परमं पशूनाम् ॥
13	येषां न विद्या ..... मृगाश्चरन्ति ॥
14	अधिगत परमार्थान् ... वारणानाम् ॥
15	शास्त्रोपस्कृत ..... पातिताः ॥
16	हर्तुयातिं ..... सह स्पर्धते ॥
17	अम्भोजिनीवन ..... समर्थः ॥
18	केयूरा न ..... वाग्भूषणं भूषणम् ॥
19	विद्या नाम ..... विद्याविहीनः पशुः ॥
20	क्षान्तिश्चेद्धचनेन किं ..... राज्येन किम् ॥
21	दाक्षिण्यं स्वजने ..... लोकस्थितिः ॥
22	जाड्यं धियो ..... करोति पुंसाम् ॥
23	सुनुः सच्चरितः ..... देहिना ॥
24	प्राणघातान्निवृत्तिः ..... पन्थाः ॥
25	प्रारभ्यते न ..... परित्यजन्ति ॥
26	असन्तोः नाभ्यर्थ्याः ..... व्रतमिदम् ॥
27	क्षुत्क्षामोऽपि ..... केसरी ॥
28	स्वल्पं स्नायु ..... सत्त्वानुरूपं फलम् ॥
29	लांगूल ..... चातुशतैश्च भुङ्क्ते ॥
30	वहति भुवन ..... विभूतयः ॥
31	वरं पक्षच्छेदः ..... पत्युरुचितः॥
32	जातिर्यातु ..... समस्ता इमे ॥
33	तानिन्द्रियाणि ..... विचित्रमेतत् ॥
34	यस्यास्ति वित्तं ..... काञ्चनमाश्रयन्ते ॥
35	दौर्मन्त्र्या ..... प्रमादाद्धनम् ॥
36	यद्धात्रा निजभालपट्ट ..... तल्यं जलम् ॥
37	रे रे चातक ..... दीनं वचः ॥५१॥
38	जाड्यं हीमति ..... न अङ्कितः ॥
39	लोभश्चेदगुणेन किं ..... किं मृत्युना ॥
40	शशी दिवसधूसरो ..... सप्त शल्यानि मे॥

28/10/23

41	आरम्भगुर्वी ..... सज्जनानाम् ॥
42	वाञ्छा सज्जन ..... नरेभ्यो नमः ॥
43	विपदि धैर्यमयाभ्युदये ..... महात्मनाम् ॥
44	प्रदानं प्रच्छन्नं ..... व्रतमिदम् ॥
45	करे श्लाघ्यस्त्यागः ..... मण्डनमिदम् ॥
46	संतप्तायसि ..... संसर्गतो जायते ॥
47	यः प्रीणयेत्सुचरितैः ..... लभन्ते ॥
49	नमत्वेनोन्मन्तः ..... नाभ्यर्चनीयाः ॥
50	भवन्ति नमास्तरवः ..... परोपकारिणाम् ॥
51	पापान्निवारयति ..... सन्तः ॥
52	पद्माकरं ..... अभियोगाः ॥
53	एते सत्पुरुषाः ..... न जानिमहे ॥
54	क्षीरेणात्मगतोदकाय ..... पुनस्त्वीदृशी ॥
51	तृष्णां छिन्धि ..... सतां लक्षणम् ॥
55	मनसि वचसि ..... सन्तः कियन्तः ॥
56	क्वचिद् भूमौ ..... न च सुखम् ॥
57	ऐश्वर्यस्य ..... परं भूषणम् ॥
58	भग्नाशस्य ..... क्षणे कारणम् ॥
59	खल्वाटो दिवसे ..... यान्त्यापदः ॥
60	नेता यस्य बृहस्पतिः..... धिग्वृथा पौरुषंम् ॥
61	पत्रं नैव ..... कः क्षमः ॥
62	नमस्यामो देवान्नु ..... न येभ्यः प्रभवति ॥
63	भीमं वनं ..... विपुलं नरस्य ॥

संदर्भग्रंथो :

1. संस्कृत साहित्यनो इतिहास - प्रो. गौतम पटेल, संस्कृत सेवा समिति - अमदावाड
2. संस्कृत साहित्यनो परिययात्मक इतिहास - अमृत उपाध्याय संस्कृत सेवा समिति
3. नीतिशतकम् सं - प्रा. जतीन पंड्या, डॉ. नयना नायक, श्री गजानंद पुस्तकालय, सुरत.
4. नीतिशतकम् - डॉ नरेश झा, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी
5. नीतिशतकम् - सं - सुरेश एवे, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाड.
6. नीतिशतकम् - मनसुभलाल सावलिया, प्रवीण प्रकाशन, राजकोट.

R M Patel
28/10/23

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી ૨૦૨૫-૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર બી.એ.સેમેસ્ટર -૨ નો

સંસ્કૃત વિષયનો NEP - 2020 મુજબ નો અભ્યાસક્રમ
SKILL ENHANCEMENT ABILITY COURSE -II

કૌશલ્ય વિકાસ પાઠ્યક્રમ : સંસ્કૃત સાહિત્યમાં સંસ્કૃતિ ચિંતન

Credit -2

Marks -25

ઉદ્દેશ:

ભારતના ભવ્ય ઐતિહાસિક વારસાને તેની ચેતનાને તથા વિશેષતઃ ભાતીગળ સંસ્કૃતિ અને સમાજને સમજવા માટે નૈતિક મૂલ્યવાન જીવનને જીવવા માટે સંસ્કૃત સાહિત્ય નું અધ્યયન આવશ્યક છે. સંસ્કૃત તથા સંસ્કૃતિ પરસ્પર સુદૃઢ સંબંધનો પરિચય કરાવવો. નૈતિક ચારિત્ર્ય બળને ઉદ્દીપ્ત કરી રાષ્ટ્રપ્રેમ જગાડવો આત્મ વિકાસ અને સ્વયં શિસ્ત , શિષ્ટાચાર થકી આજનો યુવાન દેશનો ઉત્તમ નાગરિક બને .

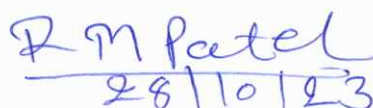
Unit-I: સંસ્કૃતિ અર્થ અને સ્વરૂપ, વિશ્વની આદિ ભારતીય સંસ્કૃતિના મૂળતત્વો, ભારતીય સંસ્કૃતિમાં વિદ્વાનો નો આદર , ભારતીય સંસ્કૃતિ અને શિષ્ટાચાર, ભારતીય સંસ્કૃતિમાં એકાત્મકતા

Unit – II: ભારતીય સંસ્કૃતિ અને ધર્મ ,ભારતીય સંસ્કૃતિ અને ચરિત્ર, ભારતીય સંસ્કૃતિમાં નારી, ભારતીય સંસ્કૃતિમાં રાષ્ટ્રીય એકીકરણ, ભારતીય સંસ્કૃતિમાં ધાર્મિક સહિષ્ણુતા, ભારતીય સંસ્કૃતિમાં સમન્વય, ભારતીય સંસ્કૃતિના નૈતિક મૂલ્યો ,ભારતીય સંસ્કૃતિમાં પુરુષાર્થ ચતુષ્ટય.

સંદર્ભ ગ્રંથો:

- 1) ભારતીય સંસ્કૃતિ કે મૂળતત્વ - સૌતી વીરેન્દ્ર ,રાજપાલ એન્ડ સન્સ ,દિલ્હી
- 2) સંસ્કૃતિ કે ચાર અધ્યાય - રામધારીસિંહ "દિનકર"
- 3) સંસ્કૃત સાહિત્યમાં સંસ્કૃતિ ચિંતન - રીતા ત્રિવેદી , પાર્થ પ્રકાશન ,અમદાવાદ
- 4) ભારતીય સંસ્કૃતિ -વેદમૂર્તિ પં. શ્રી. દા. સાતવલેકર, સ્વાધ્યાયમણ્ડલ ,પારડી

28/10/23

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४थी २०२५-२०२६ सुधी अमलमां आवनार बी.ऐ.सेम-२ नो संस्कृत
विषयनो NEP-2020 मुजबनो अल्यासक्रम

Ability Enhancement Course (AEC) -II

Credit – 0२

संस्कृत व्याकरण एवं हितोपदेशः

कुल गुण - २५

कृति-श्रीपण्डितनारायणभट्ट विरचित हितोपदेशः(नियतांश-पार्श्वपब्लिकेशन अमदावाएनी आवृत्ति-२०१३)

उद्देशः संस्कृत नीतिकथाना साहित्यनुं संस्कृत भाषामां अध्ययन, नीतिकथाओ तथा प्राणीकथाओना अल्यास
द्वारा मानवजुवनोपयोगी नैतिक मूल्योनु परिचय कराववो.

अल्यासक्रमनां मुद्दाओः भारतीय कथा साहित्यनो परिचय, प्राणीकथाओनु उद्भव अने विकासनी परंपराओ,
पंडित नारायण भट्टनुं जुवन, प्राणीकथाओनुं स्वरूप, हितोपदेशनो परिचय, हितोपदेश मांथी
मजतो जुवन उपयोगी उपदेश , शैली वगेरे.

Unit - I सन्धि परिचय , स्वर सन्धि

Unit - II मित्रलाभनो परिचय अने व्याघ्रपथिकयोः कथा, वृद्धजरदगवस्य कथा भैरवव्याधस्य कथा,
कर्पूरतिलकस्य कथा

संदर्भग्रंथो :

1. हितोपदेशः- संपादक-डॉ. शांतिकुमार पंड्या, पार्श्व पब्लिकेशन, अमदावाए.
2. संस्कृत साहित्यनो इतिहास - प्रो. गौतम पटेल, संस्कृत सेवा समिति - अमदावाए
3. संस्कृतसाहित्यनो परिचयात्मक इतिहास - अमृत उपाध्याय ,संस्कृत सेवा समिति,अमदावाए
4. हितोपदेशः- संपादक-डॉ.विजय पंड्या, पार्श्व पब्लिकेशन, अमदावाए.
- 5 हितोपदेशः-प्रो. बालशास्त्री ,चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- 6 संस्कृत वाक्य संरचना -डॉ.वसंत भट्ट, सरस्वती प्रकाशन, अमदावाद
- 7 संस्कृत व्याकरण पथदीप- प्रा.जतीन पण्ड्या, गजानन पुस्तकालय, सूरत

D M Patel
28/10/23

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ થી અમલમાં આવનાર એફ.વાય.બી.એ.પ્રાકૃત(અર્ધમાગધી)

વિષયનો NEP-2020 મુજબ સેમેસ્ટર-૨ નો અભ્યાસક્રમ

Multidisciplinary-II

Credit-03

Paper -MD-II

કુલ ગુણ -૫૦

કૃતિ - શીલાંક કૃત - વીરભદ્રકહાણયં ।

ઉદ્દેશ : સંસ્કૃતમાંથી જ ઉદ્ભવેલ પ્રાકૃત ભાષાના સાહિત્ય દ્વારા સંસ્કૃતિ અને સમાજ દર્શન કરાવવું.

અભ્યાસક્રમના મુદ્દાઓ : જૈન-પ્રાકૃત કથાસાહિત્ય, જૈન આગમોનું વ્યાખ્યા સાહિત્ય, કર્તાનો પરિચય, ચઉપન્નમહાપુરિસચરિયં, મહાપુરાણો,

શીલાંકનું જીવન-કવન, ભાષા-શૈલી વગેરે.

Unit-I જૈન-પ્રાકૃત કથાસાહિત્ય, જૈન આગમોનું વ્યાખ્યા સાહિત્ય, કર્તાનો પરિચય, ચઉપન્નમહાપુરિસચરિયં, મહાપુરાણો, શીલાંક નું જીવન-કવન, ભાષા-શૈલી વગેરે.

Unit- II વીરભદ્રકહાણયં (પેરેગ્રાફ - ૧ થી ૧૦)

Unit-III વીરભદ્રકહાણયં (પેરેગ્રાફ - ૧૧ થી ૨૦)

Unit IV વીરભદ્રકહાણયં (પેરેગ્રાફ - ૨૧ થી ૩૨)

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. પ્રાકૃતભાષા - પ્રબોધ પંડિત -પાર્શ્વ પ્રકાશન
૨. આગમકથાનુયોગ (ભાગ-૧ થી ૬) (ગુજ.) પૂ.દીપરત્ન સાગરજી, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૩. સચિત્ર અર્ધમાગધી શબ્દકોષ-પં. મુનિરત્નચંદ્રજી, સરસ્વતી પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૪. જાતકકથામંજુષા- હરિવલ્લભ ભાયાણી, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૫. વસુદેવ હિન્ડી-પ્રથમખણ્ડ, ગુર્જર સાહિત્ય અકાદમી અમદાવાદ-૧૯૮૯.
૬. વસુદેવ હિન્ડી-ભોગીલાલ સાંડેસરા, ગુર્જર સાહિત્ય અકાદમી અમદાવાદ-૧૯૮૯.

N.K.Naik.
28/10/23

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT
શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેગ્યુલર પ્રાકૃત વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Multidisciplinary-II

Credit: 04

કુલ ગુણ -૫૦ & ૨:૩૦૫લાઠ

વીરભદ્રકહાણયં

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૮ માંથી ૫) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4) અથવા	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4) અથવા	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૫	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4) (અહીં પ્રશ્ન ૫ ની ટૂંકનોંધ માટે વિષય વસ્તુને આધારે ૧ અને ૨ લેવા (Unit-1 to 4), ૩માં ૨ શ્લોકો/પેરેગ્રાફ નો અનુવાદ (Unit-2) તેમજ ૪ માં ૨ સસંદર્ભ પૂછવા (Unit-2 to 3))	૧૦

N.K. Nalk -
28/10/23

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેગ્યુલર સંસ્કૃત વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Discipline Specific Course Major (Core)

Credit: 04

પ્રશ્નપત્ર -૩

કુલ ગુણ -૫૦ & ૨:૩૦ કલાક

પ્રશિષ્ટકાવ્યમ્ મહાકાવ્યમ્

મહાકવિ કલિદાસવિરચિતમ્ રઘુવંશમ્ સર્ગ ૧

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૮ માંથી ૫) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4) અથવા	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4) અથવા	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૫	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
(અહીં પ્રશ્ન -૫ની ટૂંકનોંધ માટે વિષય વસ્તુને આધારે ૧ & ૨ ટૂંકનોંધ પૂછવી (Unit-1 to 4), ટૂંકનોંધ ૩માં ૨ શ્લોકોની અનુવાદ (Unit-1& 2) તેમજ ટૂંકનોંધ ૪ માં ૨ સસંદર્ભ પૂછવા (Unit-1& 2))		

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેગ્યુલર સંસ્કૃત વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Discipline Specific Course Major (Core)

Credit: 04

પ્રશ્નપત્ર -૪

કુલ ગુણ -૫૦ & ૨:૩૦ કલાક

ભારતીય તત્ત્વચિન્તનમ્

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય ૧ ત: ૪

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૮ માંથી ૫) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4) અથવા	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4) અથવા	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૫	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
(અહીં પ્રશ્ન -૫ની ટૂંકનોંધ માટે વિષય વસ્તુને આધારે ૧, ૨ & ૩ ટૂંકનોંધ પૂછવી (Unit-1 to 4), ટૂંકનોંધ ૪ માં ૨ શ્લોકોની સાનુવાદ સમજૂતી (Unit-3 & 4))		

[Signature]

[Signature]
૨૪/૧૦/૨૩

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેઝ્યુલર સંસ્કૃત વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Discipline Specific Course Minor (Elective)

Credit: 04

પ્રશ્નપત્ર -2

કુલ ગુણ -૫૦ & ૨:૩૦ કલાક

ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા અધ્યાય ૧ ત: ૪

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૮ માંથી ૫) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
	અથવા	
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
	અથવા	
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૫	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
	(અહીં પ્રશ્ન -૫ની ટૂંકનોંધ માટે વિષય વસ્તુને આધારે ૧, ૨ & ૩ ટૂંકનોંધ પૂછવી (Unit-1 to 4), ટૂંકનોંધ ૪ માં ૨ શ્લોકોની સાનુવાદ સમજૂતી (Unit-3 & 4)	

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેઝ્યુલર સંસ્કૃત વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Multidisciplinary-II

Credit: 04

કુલ ગુણ -૫૦ & ૨:૩૦ કલાક

સંસ્કૃત નીતિકાવ્ય (મુક્તક)

શ્રી ભર્તૃહરિકૃત નીતિશતકમ્ નિયતાંશ

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૮ માંથી ૫) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
	અથવા	
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
	અથવા	
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
પ્રશ્ન -૫	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 4)	૧૦
	(અહીં પ્રશ્ન -૫ની ટૂંકનોંધ માટે વિષય વસ્તુને આધારે ૧ & ૨ ટૂંકનોંધ પૂછવી (Unit-1 to 4), ટૂંકનોંધ ૩માં ૨ શ્લોકોનો અનુવાદ (Unit- 2 & 3) તેમજ ટૂંકનોંધ ૪ માં ૨ સસંદર્ભ પૂછવા (Unit-2 & 3))	

M Patel
28/10/23

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેગ્યુલર AEC વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Ability Enhancement Course (AEC)-II

Credit: 02

કુલ ગુણ -૨૫ & ૨:૦૦ કલાક

સંસ્કૃત વ્યાકરણ એવં શ્રી પण्डित नारायण भट्ट विरचित हितोपदेशः

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 2)	૪
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2) અથવા	૭
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2)	૭
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2) અથવા	૭
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2)	૭
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 2)	૭

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪થી ૨૦૨૫-૨૦૨૬ સુધી અમલમાં આવનાર
NEP-2020 મુજબ એફ.વાય. બી. એ. સેમ-૨ રેગ્યુલર SEC વિષયનું પ્રશ્નપત્રનું પ્રારૂપ.

Skill Enhancement Course (SEC) -II

Credit: 02

કુલ ગુણ -૨૫ & ૨:૦૦ કલાક

સંસ્કૃત સાહિત્યમાં સંસ્કૃતિ ચિંતન

પ્રશ્ન -૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 2)	૪
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2) અથવા	૭
પ્રશ્ન -૨	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2)	૭
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2) અથવા	૭
પ્રશ્ન -૩	સામાન્ય પ્રશ્ન (Unit-1 to 2)	૭
પ્રશ્ન -૪	ટૂંકનોંધ લખો. (૪ માંથી ૨) (Unit-1 to 2)	૭

R M Patel
28/10/23